

Κέντρο Βιώσιμης Ανάπτυξης Ρεθύμνου

Ρεθύμνου

Κέντρο Βιώσιμης Ανάπτυξης Ρεθύμνου

Ζωτική ανάγκη ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα

Σήμερα που η χώρα μας βιώνει μια πρωτοφανή οικονομική κρίση, η οποία μας υποδεικνύει ότι τα αναπτυξιακά αποθέματα που διαθέτουμε έχουν πλέον εξαντληθεί, έχει τεθεί επί τάπητος η ανάγκη αναζήτησης ενός νέου αναπτυξιακού υπόδειγματος.

Το αναπτυξιακό μοντέλο που έχουμε ακολουθήσει εδώ και 35 χρόνια έχει κλείσει τον κύκλο του, έχει κορεστεί, δε μπορούμε πλέον να προσδοκούμε τίποτα από αυτό.

Εγκαταλείποντας τις πολιτικές φαντασιώσεις, οφείλουμε να συμφιλιωθούμε με την πραγματικότητα, οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε ότι χρόνια τώρα η χώρα κατανάλωνε περισσότερα από όσα μπορούσε να παράγει. **Αγνοούσαμε επιδεικτικά ότι ζούσαμε με δανεικά.** Εθελοτυφλούσαμε μπροστά στη συρρικνωμένη παραγωγική δομή. Ανεχόμασταν τη λειτουργία ενός στρεβλού, αναποτελεσματικού, προβληματικού δημόσιου τομέα. Απολαμβάναμε τα πρόσκαιρα κέρδη και οφέλη, αγνοώντας τις μακροπρόθεσμες ζημιές που προκαλούσαμε εμείς οι ίδιοι, στην οικονομία, στην ανάπτυξη, στην επιχειρηματικότητα, στην Ελλάδα.

Οι αυταρέσκειες, αλλά και οι βεβαιότητες για το μέλλον και τις προοπτικές της ανάπτυξης συνιστούν παρελθόν.

Η σκληρή αυτή πραγματικότητα μας υποδεικνύει **το τέλος του πολιτικού και αναπτυξιακού υπόδειγματος που ακολουθήσαμε.** Με τον όρο «αναπτυξιακό υπόδειγμα», εννοούμε τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα της οικονομίας μας, προκειμένου να εξασφαλισθεί η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, η αύξηση της απασχόλησης, η αναδιανομή του εισοδήματος, η μείωση των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων, καθώς και η σύγκλιση με τις οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε επίπεδο πραγματικών εισοδημάτων και βιοτικού επιπέδου.

Η θέση της Ελλάδας στον νέο παραγωγικό καταμερισμό εργασίας, σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, δεν είναι καθόλου δεδομένη. Κι αυτό γιατί στην ουσία στερείται συγκεκριμένου στόχου.

Οι προηγούμενοι μεγάλοι στόχοι της να μπει στην ΕΟΚ και την ONE έμειναν μετέωροι, αφού δεν συνοδεύτηκαν από μια βαθιά μεταρρυθμιστική τομή στην οικονομία, την παραγωγή, τη διοίκηση. Η χώρα μας ποτέ δεν αντιμετώπισε την επιτυχία των δύο αυτών μεγάλων στόχων ως αφετηρία. Αντίθετα τους είδε ως προορισμούς, με αποτέλεσμα να μην κάνει τις στοιχειώδεις προσαρμογές στο νέο πολιτικό και οικονομικό αρχιπέλαγος που ήταν υποχρεωμένη να κολυμπήσει.

Η χώρα μας σήμερα, για να έχει μερίδιο στο μέλλον, οφείλει να θέσει έναν νέο εθνικό μετρήσιμο στόχο, ο οποίος θα σχετίζεται με την απόκτηση παραγωγικής βάσης. Η χώρα μας ή θα γίνει παραγωγική ή θα διολισθαίνει ολοένα και περισσότερο στη δίνη μιας πρωτοφανούς κρίσης που θα την κρατά σε καταστολή, χωρίς μάλιστα γρήγορη δυνατότητα ανάνηψης.

Η παραγωγική Ελλάδα, ο νέος εθνικός μετρήσιμος στόχος, θα λειτουργεί ως νέα συλλογική προσδοκία για τον παρόν και το μέλλον της κοινωνίας, της οικονομίας, της ανάπτυξης.

Η μεγάλη οικονομική κρίση καλεί όλους μας να τραβήξουμε την κουρτίνα στην άκρη. Τα προβλήματα είναι μπροστά μας και είναι γνωστά. Δε μπορούμε να τα κρύβουμε ή να τα προσπερνάμε.

Η χώρα έχει ζωτική ανάγκη ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που θα μπολιάζει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του κάθε τομέα σε μια ολοκληρωμένη οικονομική στρατηγική.

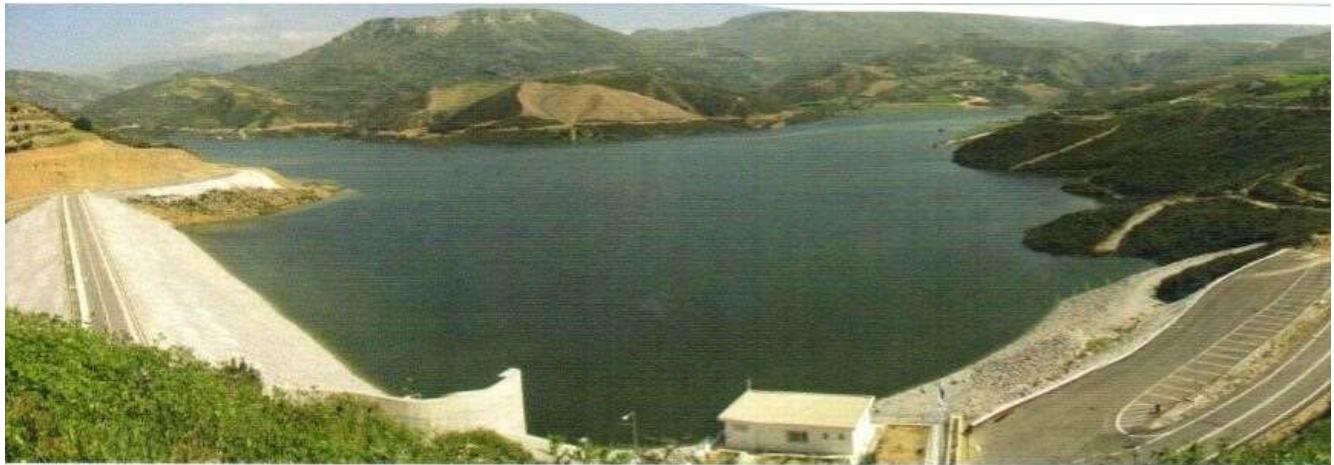

Το σγκείρημα της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης

Το έλλειμμα βιωσιμότητας που εμφανίζει ο σύγχρονος κόσμος είναι έντονο, είναι υπαρκτό. Οφείλεται στην **αλόγιστη εκμετάλλευση του φυσικού περιβάλλοντος, στην υπερκατανάλωση των παραγόμενων προϊόντων, στην ασυδοσία του κέρδους, στον οικονομικό εξτρεμισμό των αγορών.**

- ✓ Η υποταγή των αναγκών της κοινωνίας στις ανάγκες της αγοράς είχε δυσμενείς επιπτώσεις στο παραγωγικό, οικονομικό, κοινωνικό και στο θεσμικό εποικοδόμημα των σύγχρονων κοινωνιών. Η διεθνής οικονομική κρίση επιβεβαίωνε με τον χειρότερο τρόπο την κατάσταση ασφυξίας που προκάλεσε **η αλόγιστη, η επίπλαστη, στρεβλή ανάπτυξη και η πρόσκαιρη ευημερία.**
- ✓ Η προοπτική της **αγροτικής παραγωγής, της βιομηχανίας, των υπηρεσιών, των μεταφορών, της ενέργειας** συνδέεται ευθέως με ένα άλλο μοντέλο αναπτυξιακής διαδικασίας, εκείνο της αειφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης.
- ✓ **Ο σεβασμός στο τοπικό οικοσύστημα, η προστασία του περιβάλλοντος, η ανάπτυξη ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, οι βιολογικές καλλιέργειες, η διαχείριση και η ανακύκλωση των απορριμμάτων** συνιστούν τις μεγάλες προκλήσεις της αειφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης.
- ✓ **Το φαινόμενο του θερμοκηπίου και η υπερθέρμανση του πλανήτη, οι κλιματικές αλλαγές, οι γενετικά μεταλλαγμένες τροφές, τα χημικά απόβλητα, τα φυτοφάρμακα, η ρύπανση, η καταστροφή του περιβάλλοντος,** μας υποδεικνύουν ότι πρέπει να αντιδράσουμε και να δράσουμε, προωθώντας την αειφόρο και βιώσιμη ανάπτυξη.
- ✓ **Οι παραγωγικές δραστηριότητες του χθες δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες του μέλλοντος.** Γι' αυτό απαιτείται ένα νέο παραγωγικό και αναπτυξιακό μοντέλο που δεν θα καθορίζεται από τις ανάγκες της αγοράς και θα διασφαλίζει το μέλλον του πλανήτη και των κοινωνιών μας.
- ✓ **Το νέο διεθνές διακύβευμα της αειφορίας και της βιώσιμότητας** έχει ήδη τεθεί. Από τις επιλογές και τις προτεραιότητές μας, από τις απαντήσεις που θα δώσουμε και τις λύσεις που θα προκρίνουμε, εξαρτάται η προοπτική και το μέλλον του πλανήτη.

Το εγχείρημα της Βιώσιμης, Πράσινης Ανάπτυξης είναι μια μεγάλη πρόκληση, μια μεγάλη ευκαιρία, στην οποία οφείλουμε να ανταποκριθούμε με νέες ιδέες, με σύγχρονες προσεγγίσεις, με τεκμηριωμένες προτάσεις, με πρωτοβουλίες και με αγώνες.

Βεβαίως, οι πράσινες πολιτικές δεν είναι αυτονόητες, ούτε είναι πασπαρτού. Απαιτούν σοβαρή ερευνητική, επιστημονική, πολιτική μελέτη και διερεύνηση. Προϋποθέτουν τη γόνιμη συνάντηση της πολιτικής με την οικολογία, ενώ επαναφέρουν την έννοια της ατομικής ευθύνης του πολίτη, την οποία υποτίμησε η ιστορική Αριστερά.

Κρήτη : Η περιφέρεια της βιώσιμης ανάπτυξης

Η Κρήτη διαθέτει, περισσότερο από κάθε άλλη περιφέρεια, όλα εκείνα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που είναι απαραίτητα για μια βιώσιμη, πράσινη ανάπτυξη.

Ακολουθώντας το αναπτυξιακό μοντέλο της χώρας, η Κρήτη γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη στον **τουρισμό**, ενώ η **αγροτική παραγωγή** δεν μπόρεσε να ανταποκριθεί πλήρως στις νέες ανάγκες και απαιτήσεις. Η τουριστική ανάπτυξη έχει φτάσει και αυτή στα όριά της. **Η άλλοτε ναυαρχίδα του τουρισμού σήμερα καλείται να αναβαθμίσει το τουριστικό της προϊόν και να χαράξει μια νέα στρατηγική.**

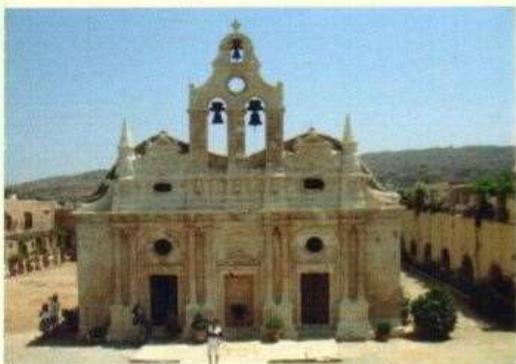
Μπροστά στην ίδια πρόκληση βρίσκεται και ο **αγροτικός τομέας**, ο οποίος δεν έχει αξιοποιήσει τα μεγάλα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η Κρήτη, με πρώτο και κύριο τη δυνατότητα ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών.

Ως εκ τούτου, η περιφέρεια της Κρήτης καλείται να αντιμετωπίσει με σχέδιο, μέθοδο και συγκεκριμένη στρατηγική τις μεγάλες προκλήσεις που βρίσκονται μπροστά της. Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι το μεγάλο στοίχημα που καλείται να βάλει και να κερδίσει.

Το Ρέθυμνο στον αστερισμό της βιώσιμης, πράσινης ανάπτυξης

Το **Ρέθυμνο**, αν και επί πολλά χρόνια ζούσε κάτω από τη σκιά των νομών Ηρακλείου και Χανίων, έχει δείξει ότι συνιστά ένα αυθύπαρκτο και πολυδύναμο νομό. Μπορεί να μπει σε τροχιά ανάπτυξης αν αξιοποιήσει σωστά τις μεγάλες ευκαιρίες, τις μεγάλες προκλήσεις και τις μεγάλες δυνατότητες που διαθέτει. **Μπορεί να είναι ο νομός-πρότυπο της βιώσιμης ανάπτυξης.**

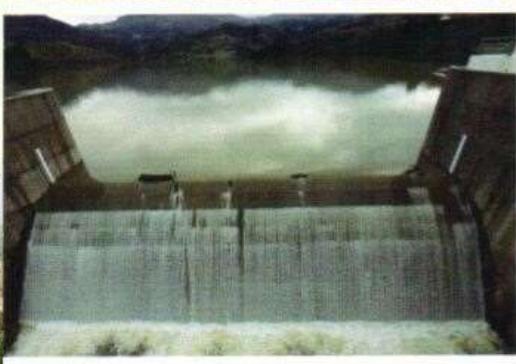
Με αιχμές στον τουρισμό και την πλούσια γεωργική παραγωγή του, σε συνδυασμό και με τη μεγάλη ενδοχώρα που διαθέτει, έχει τις προϋποθέσεις να ακολουθήσει μια στρατηγική αναπροσανατολισμού στη βιώσιμη ανάπτυξη. **Με τον Καλλικράτη, το Ρέθυμνο έχει αποκτήσει τέσσερις βασικούς πυλώνες**, οι οποίοι μπορούν να γίνουν **φορείς βιώσιμης ανάπτυξης**, μπορούν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα και τις εκκρεμότητες του παρελθόντος επανασχεδιάζοντας την στρατηγική τους.

Το Ρέθυμνο, το Αρκάδι, ο Νικηφόρος Φωκάς, ο δήμος Λαππαίων, διαθέτουν σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα και αστείρευτες δυνατότητες για μια βιώσιμη ανάπτυξη. Η ενδοχώρα του Ρεθύμνου, που παραμένει το πιο αυθεντικό κομμάτι της Κρήτης, μετά και την κατασκευή του φράγματος των ποταμών έχει όλες τις προϋποθέσεις να γίνει χώρος μιας βιώσιμης και ισόρροπης ανάπτυξης.

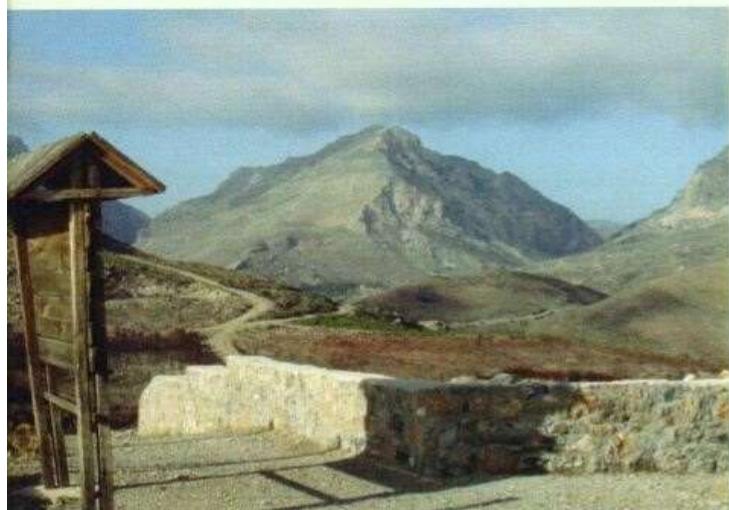
Η περιοχή των Ποταμών, που βρίσκεται στην ενδοχώρα του νομού Ρεθύμνου, είναι **από τις πιο εύφορες της Κρήτης**. Επί πολλές δεκαετίες η παραγωγή γεωργικών προϊόντων ήταν η μεγαλύτερη του νησιού. Μάλιστα τα τελευταία 30 χρόνια μεγάλη ανάπτυξη γνώρισε η καλλιέργεια βιολογικών προϊόντων, εκ των οποίων τα 4/5 της παραγωγής εξάγονταν στις αγορές της Ευρώπης και κυρίως στη Γερμανία.

Το Φράγμα των Ποταμών είναι ένα από τα πιο σύγχρονα **έργα υποδομής** στην Ελλάδα. Πέραν της λειτουργίας του ως ταμιευτήρας νερού, η δημιουργία τεχνητής λίμνης περίπου 1700 στρεμμάτων και του υγροβιότοπου θα δημιουργήσει νέα περιβαλλοντικά, κοινωνικά, οικονομικά και αναπτυξιακά δεδομένα στην περιοχή.

Πρόκειται για ένα **έργο τεράστιας σημασίας που ξεπερνά τις ανάγκες του νομού Ρεθύμνου**, αφού μπορεί να αξιοποιηθεί τουριστικά, όπως και οι γύρω περιοχές, οι οποίες μπορούν να αναπτύξουν ποικίλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού και αγροτουρισμού. Κάτι ανάλογο έγινε και στη Λίμνη Πλαστήρα, μια περιοχή που παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με την περιοχή του Αμαρίου.

Η ήπια αναπτυξιακή δραστηριότητα γύρω από την λίμνη μπορεί να δώσει ώθηση στην αξιοποίηση της ενδοχώρας του νομού, που αποτελεί την προσφορότερη περίπτωση για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού με σημείο αιχμής τον αγροτουρισμό.

Εκείνα τα στοιχεία που αποτελούν το θεμέλιο λίθο και τα απαιτούμενα συστατικά για την **ανάπτυξη των νέων μορφών τουρισμού**: όπως αθλητικός τουρισμός και τουρισμός περιπέτειας, ο πολιτιστικός, ο φυσιολατρικός, ο θρησκευτικός, ο γαστρονομικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός κ.λπ.

Ο **αγροτουρισμός** συγκεκριμένα αποτελεί σήμερα τον ακρογωνιαίο λίθο της ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης. Αναδεικνύει και αξιοποιεί με οικονομικούς όρους τα συγκριτικά πλεονεκτήματα, το φυσικό κάλλος και την ιδιαίτερη παράδοση κάθε περιοχής.

Η πρώθηση του αγροτουριστικού μοντέλου ανάπτυξης συμβάλλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας, ενισχύει το γεωργικό τομέα μέσω της διάθεσης παραδοσιακών προϊόντων, δημιουργεί υποδομές σε αρμονία με το φυσικό περιβάλλον, αυξάνει το βαθμό ευαισθητοποίησης, σεβασμού και προστασίας του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς, συντελεί στην άμβλυνση της εποχικότητας του τουρισμού.

Η ορεινή ενδοχώρα του Ρεθύμνου μπορεί να εξυπηρετήσει ένα τουριστικό μοντέλο που θα δίνει έμφαση στην ποιότητα, και θα αξιοποιεί όλα τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της: τη γεωμορφολογία, το φυσικό και πολιτιστικό της πλούτο, τους φυσικούς κούς ανθρωπογενείς πόρους της, τα ήθη και τα έθιμα της, τον πολιτισμό, την παράδοση (μεσογειακή αντίληψη για τη διατροφή, τη ζωή κ.λπ.), όλα

Γενικότερα συμβάλλει καθοριστικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, στην οικονομική ευημερία της περιοχής και στην προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης.

Η κρητική -ανεκμετάλλευτη επί το πλείστον- ενδοχώρα, με τα γραφικά χωριά, τους ορεινούς δύκους, τις ισχυρές παραδόσεις, τη φιλοξενία, τον τρόπο ζωής, τη διατροφή που διατήρησε τον πυρήνα των αγνών υλικό της: **ελαιόλαδο, βότανα, χόρτα, μέλι, κρασί, φρέσκα ψάρια, αιγοπρόβατα**, έχει όλες τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού υπαίθρου.

Η συστηματική οργανωμένη προώθηση αγροτουριστικών δράσεων δεν είναι απλώς ένα σύγχρονο τουριστικό προϊόν. **Αποτελεί το βασικό μοχλό ολιστικής ανάπτυξης της κρητικής υπαίθρου.**

Η ορθολογική τουριστική αξιοποίηση του **Φράγματος των Ποταμών** συνιστά την πρώτη και ουσιαστική απάντηση της Κρήτης στο τουριστικά κορεσμένο μοντέλο του «ήλιου και της θάλασσας».

Η **κατασκευή υβριδικού υδροηλεκτρικού σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας** στο φράγμα των ποταμών θα είναι ένα σημαντικό και καινοτόμο έργο για το Ρέθυμνο, αλλά και για όλη την Κρήτη. Τα πλεονεκτήματά του για την τοπική κοινωνία είναι αναμφίβολα πολλαπλά: **ύδρευση, άρδευση, πράσινη ενέργεια, δημιουργία θέσεων εργασίας.**

Ο υβριδικός σταθμός έρχεται να μας δείξει ότι οι αναπτυξιακές δυνατότητες μιας περιοχής, δε μπορεί παρά να είναι συνυφασμένες με τον αρμονικό συνδυασμό οικονομικής ανάπτυξης και προστασίας του περιβάλλοντος, με την ανάδειξη και προστασία των φυσικών πόρων, με την προβολή της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομίας, με τη διαλογισμένη δόμηση.

Οι προτάσεις και οι θέσεις μας για τη βιώσιμη ανάπτυξη του Ρεθύμνου

- ✓ **Βιώσιμη ανάπτυξη του Ρεθύμνου σημαίνει οικιστικός, πολεοδομικός, χωροταξικός σχεδιασμός,** συμβατός με τα χαρακτηριστικά των περιοχών μας.
- ✓ **Βιώσιμη ανάπτυξη του Ρεθύμνου σημαίνει ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, διαχείριση και ανακύκλωση των απορριμμάτων, βιολογικές καλλιέργειες, σεβασμός και προστασία στο τοπικό οικοσύστημα** (χερσαίο, παράκτιο και θαλάσσιο), στις δασικές εκτάσεις.
- ✓ **Βιώσιμη ανάπτυξη του Ρεθύμνου σημαίνει ληξιαρχική πράξη θανάτου των φαινομένων αυθαιρεσίας, καταπατήσεων, αυθαίρετης δόμησης, αποφιλώσεων δασικών εκτάσεων.** Σημαίνει τέλος στα λύματα που πέφτουν στη θάλασσα, σε βόθρους και ρέματα και στις χωματερές που δηλητηριάζουν καθημερινά τη ζωή μας.
- ✓ **Βιώσιμη ανάπτυξη του Ρεθύμνου σημαίνει αρμονική σύνδεση της παράκτιας ζώνης με την ενδοχώρα,** αποφεύγοντας τον κίνδυνο μιας ετεροβαρούς ανάπτυξης μεταξύ διαφορετικών περιοχών.
- ✓ **Βιώσιμη ανάπτυξη του Ρεθύμνου σημαίνει δημιουργία υποδομών φιλικών και συμβατών με το περιβάλλον.**
- ✓ **Βιώσιμη ανάπτυξη του Ρεθύμνου σημαίνει** ήπια τουριστική αξιοποίηση βάζοντας φραγμό στην τσιμεντοποίηση, την αυθαιρεσία και το εύκολο κέρδος.
- ✓ **Βιώσιμη ανάπτυξη του Ρεθύμνου σημαίνει** να βάλουμε τέλος σε όλες εκείνες τις ενέργειες που συνέβαλαν στην κακοποίηση του περιβάλλοντος και στην αισθητική υποβάθμισή των περιοχών.
- ✓ **Βιώσιμη ανάπτυξη του Ρεθύμνου σημαίνει ανάδειξη των περιοχών μας σε τόπους αναψυχής, χαλάρωσης, μεχανιγμάτων, διασκέδασης,** σε όπους πολλοί πλων αθλητικών, μορφωτικών, πολιτιστικών δραστηριοτήτων, με σεβασμό στο περιβάλλον.
- ✓ **Βιώσιμη ανάπτυξη του Ρεθύμνου σημαίνει προστασία της δημόσιας ακίνητης περιουσίας,** αλλά και ορθή αξιοποίηση της.